

ΕΙΡΗΝΗ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΟΥ
Βουλευτής Λευκωσίας
ΑΚΕΛ – Αριστερά – Νέες Δυνάμεις
ΤΗΛ.: 22 407246, ΦΑΞ: 22 407291
icharalambides@parliament.cy

Ομιλία Ειρήνης Χαραλαμπίδου στο Κεφάλαιο Δ΄ της Ολομέλειας της Βουλής κατά τη συζήτηση του θέματος:

«Εξέταση της λειτουργίας των θεσμών της Κυπριακής Δημοκρατίας και ειδικότερα της λειτουργίας των θεσμών ελέγχου της Κυπριακής Δημοκρατίας (Ελεγκτική Υπηρεσία, Εσωτερικός Έλεγχος, μονάδες εσωτερικού ελέγχου)»

Λευκωσία 8 Σεπτεμβρίου 2017

Κύριε Πρόεδρε,
Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Πρόσφατα ο Γενικός Εισαγγελέας, για χρόνια δικαστής πάρα πολλών ποινικών υποθέσεων, εξέφρασε την έκπληξή του για το μέγεθος της διαφθοράς στην Κύπρο.

Τα σκάνδαλα και οι κάθε λογής υποθέσεις διαφθοράς που βλέπουν καθημερινά το φως της δημοσιότητας, αφήνουν αποσβολωμένους τους πολίτες. Προκαλούν οργή και απαξίωση.

Το ζητούμενο βέβαια δεν είναι απλώς να αναδεικνύονται οι υποθέσεις διαφθοράς αλλά να προλαμβάνονται και αν υπάρξει αποτυχία σε επίπεδο πρόληψης, τότε να αποκαλύπτονται και να οδηγούνται στη δικαιοσύνη.

Η κουλτούρα διαφάνειας που επικρατεί τα τελευταία χρόνια στην Ελεγκτική Υπηρεσία έφερε εις γνώση των πολιτών σωρεία υποθέσεων, οι οποίες έχουν καταγραφεί, σε εξειδικευμένες εκθέσεις που κατατίθενται στο κοινοβούλιο και δημοσιοποιούνται. Για να υπάρξει όμως βελτίωση, στη βάση αυτών των εκθέσεων, απαιτείται πολιτική βούληση από την εκτελεστική εξουσία.

Με λύπη μου παρατηρώ ότι αυτή η βούληση απουσιάζει από την υφιστάμενη κυβέρνηση και παρά τις πομπώδεις διακηρύξεις του ΠΤΔ δεν λαμβάνονται διορθωτικά μέτρα, εκεί και όπου καταδεικνύουν οι εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας. Τα παραδείγματα είναι πολλά.

Και το πάρτι κάπου εδώ πρέπει να τελειώσει. Ασφαλώς, η διαφθορά δεν είναι κυπριακό φαινόμενο. Ούτε και σημερινό φαινόμενο. Στην Κύπρο σχετίζεται με τη θεσμική αναπηρία και το πελατειακό σύστημα που οικοδομήθηκε από το 1960.

Είναι επιτακτική, λοιπόν, η ανάγκη ελέγχου αυτών που διαχειρίζονται δημόσιο χρήμα. Ποιες πρέπει να είναι οι δομές ελέγχου; Πόσο αποδοτικές είναι; Αυτό είναι και το θέμα μας σήμερα.

Βασικό πυλώνα στον έλεγχο των δημοσίων εσόδων και δαπανών σίγουρα αποτελεί η Ελεγκτική Υπηρεσία. Η δράση των Ελεγκτικών Υπηρεσιών σε όλο τον κόσμο διέπεται από πρότυπα ελέγχου τα οποία εκδίδονται από τον Διεθνή Οργανισμό των Ανώτατων Ελεγκτικών Οργάνων, στον οποίο μετέχουν οι Ελεγκτικές Υπηρεσίες από 192 χώρες. Στα πρότυπα αυτά που αφορούν τον έλεγχο του δημόσιου τομέα καθορίζονται τα τρία είδη ελέγχου: του οικονομικού, του διαχειριστικού και του ελέγχου συμμόρφωσης

Το 2011 υιοθετήθηκαν Αρχές από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών. Τονίστηκε ο σημαντικός ρόλος των Ελεγκτικών Υπηρεσιών στην προώθηση της αποδοτικότητας, της λογοδοσίας, της αποτελεσματικότητας και της διαφάνειας στη δράση της δημόσιας διοίκησης. Τα βασικά στοιχεία για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας των Ελεγκτικών Υπηρεσιών περιλήφθηκαν στην Διακήρυξη του Μεξικού το 2007. Στην Κύπρο εφαρμόζονται όλες πλην μίας, της πιο ουσιαστικής και καθοριστικής για την αποτελεσματικότητα του ελέγχου.

Αυτήν της Οικονομικής και διοικητικής αυτονομίας και της διαθεσιμότητας του κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού και οικονομικών πόρων για να μπορεί η Ελεγκτική Υπηρεσία να λειτουργεί με βέλτιστο τρόπο.

Μια πρόνοια που ενώ ψηφίστηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία δεν υιοθετήθηκε στην πράξη.

Στις επιτροπές Θεσμών και Ελέγχου ο ίδιος ο Γενικός Ελεγκτής, εξήγησε την αναγκαιότητα εφαρμογής αυτής της πρόνοιας. Σήμερα ο Προϋπολογισμός της Ελεγκτικής Υπηρεσίας εγκρίνεται πρώτα από το Υπουργείο Οικονομικών και ακολούθως από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Και τι γίνεται όταν ο Υπουργός οικονομικών ενοχλείται από τη δράση του Γενικού Ελεγκτή και τις εκθέσεις που εκδίδει για ενέργειες δικές του και του Υπουργείου του;

Μόλις πρόσφατα γίναμε μάρτυρες δηλώσεων του Υπ. Οικονομικών, ο οποίος ενοχλήθηκε από τις εκθέσεις για απόσπαση λειτουργού του στο Λουξεμβούργο.

Αντί ο Υπουργός να συμμορφωθεί, στράφηκε εναντίον του Γενικού Ελεγκτή και του Γενικού Εισαγγελέα με τον τελευταίο να αμφισβητεί τη σοβαρότητα του Υπουργού λόγω των χειρισμών που ακολούθησαν τις αποκαλύψεις του Γενικού Ελεγκτή σύμφωνα με τις οποίες ικανοποίησε επιθυμία λειτουργού του Υπουργείου του αντί να ενεργήσει με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον.

Θυμάστε επίσης τη χαλάστρα που έκανε και πάλι ο Γ. Ελεγκτής στον Υπουργό Οικονομικών σε σχέση με το Συνεργατισμό ανατρέποντας τα σχέδια του για δωρεάν παραχώρηση μετοχών με τρόπο που και η Νομική Υπηρεσία είχε γνωμοδοτήσει αρνητικά.

Μας είπε πρόσφατα ο Γενικός Ελεγκτής ότι εκκρεμούν ενώπιον του Υπουργού Οικονομικών 13 θέσεις ελεγκτών πρώτης γραμμής τις οποίες ο Υπουργός Οικονομικών αρνείται επίμονα να εγκρίνει προς αποπαγοποίηση. Γιατί άραγε;

Το ζήτημα της οικονομικής ανεξαρτησίας της Ελεγκτικής Υπηρεσίας είναι εξαιρετικά κρίσιμο αν πραγματικά θέλουμε μια ανεξάρτητη Ελεγκτική Υπηρεσία.

Το ενδιαφέρον στοιχείο στην υπόθεση αυτή είναι πως για το συγκεκριμένο θέμα είχε περιληφθεί σχετική πρόνοια στο Μνημόνιο Συναντίληψης. Αυτό δηλαδή απαιτούσε η Τρόικα. Και είναι παράδοξο που για όλες τις άλλες απαιτήσεις της Τρόικας υπήρξε πλήρης συμμόρφωση από πλευράς κυβέρνησης, ενώ για αυτό το θέμα η κυβέρνηση αποφάσισε να προβάλλει αντίσταση.

Υπενθυμίζω τους συναδέλφους ότι εξετάσαμε το θέμα αυτό σε συνεδρία της Επιτροπής Ελέγχου στις 3 Νοεμβρίου 2016 και αναλάβαμε ομόφωνα πρωτοβουλία για προώθηση του. Απαιτείται μία μικρή αλλαγή στο άρθρο 167 του Συντάγματος, ώστε εκεί που αναφέρει ότι ο Προϋπολογισμός εγκρίνεται από το Υπουργικό Συμβούλιο και κατατίθεται στην Βουλή, να εξαιρεί την Ελεγκτική Υπηρεσία της οποίας ο Προϋπολογισμός να κατατίθεται απευθείας στην Βουλή.

Αν κάποιος Γενικός Ελεγκτής προτάξει υπερβολικές απαιτήσεις, θα έχουμε την ευχέρεια να τις μπλοκάρουμε στο κοινοβούλιο. Αυτό όμως το δικαίωμα θα το έχουμε μόνο εμείς και όχι ο Υπουργός Οικονομικών ή η Κυβέρνηση.

Εσωτερικός Έλεγχος

Αναφορικά με τον Εσωτερικό Έλεγχο που λειτουργεί σε προληπτικό επίπεδο και έχει και αυτός ουσιώδη σημασία.

Ενώπιον της Επιτροπής θεσμών συζητήθηκε και το θέμα που αφορά στις μονάδες εσωτερικού ελέγχου εντός των Υπουργείων και της σχέσης τους με την Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου. Μας μίλησαν για το σύστημα με τις τρεις γραμμές άμυνας. Αντιλαμβανόμαστε τη σημασία να παραμείνουν διακριτές αυτές οι τρεις γραμμές άμυνας.

Η δεύτερη γραμμή άμυνας, είναι και αυτή μια ασφαλιστική δικλείδα που ασχολείται με τον εντοπισμό και διαχείριση κινδύνων για λάθη και απάτες, και για διασφάλιση της συμμόρφωσης της διεύθυνσης με νόμους, κανονισμούς και βέλτιστες πρακτικές. Αυτή η δεύτερη γραμμή άμυνας, που ζήτησε η Τρόικα να εγκαταστήσουμε σε κάθε Υπουργείο ως Μονάδες Ελέγχου, φαίνεται ότι ακόμη χωλαίνει.

Κάποια Υπουργεία δεν έκαναν τίποτε, άλλοι δημιούργησαν κάποιες υποτυπώδεις και αναποτελεσματικές μονάδες. Είναι σημαντική αυτή η γραμμή άμυνας και σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να συγχέεται με την Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου, που αποτελεί την τρίτη γραμμή άμυνας.

Η δεύτερη γραμμή άμυνας πρέπει να υπάγεται στον Γενικό Διευθυντή και στον Υπουργό, είναι εργαλείο που αυτοί χρησιμοποιούν για χρηστή διοίκηση και διαχείριση των δημόσιων πόρων. Κάποιος θα πει, τι θα γίνει αν ο Υπουργός ή ο Γενικός Διευθυντής είναι οι ίδιοι διεφθαρμένοι. Σίγουρα τότε θα έχουμε πρόβλημα και η δεύτερη γραμμή άμυνας δεν θα μπορεί να σώσει την κατάσταση. Δεν είναι όμως αυτός ο ρόλος της.

Ανεξάρτητη από τα Υπουργεία, όχι όμως από την Κυβέρνηση, είναι η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου. Η Υπηρεσία έχει αποστολή να παρέχει μια ανεξάρτητη, αντικειμενική και συμβουλευτική δραστηριότητα σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις εργασίες του ελεγχόμενου οργανισμού.

Αλλά και να βοηθά τον ελεγχόμενο οργανισμό να πετύχει τους στόχους του μέσω μίας συστηματικής, πειθαρχημένης προσέγγισης για να αξιολογήσει και να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της διαχείρισης κινδύνων, των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου και των διαδικασιών διακυβέρνησης.

Σκοπός της είναι δηλαδή να εξετάζει τα Υπουργεία και τα Τμήματα τους και να εντοπίζει κενά και αδυναμίες, τρύπες που μπορεί να εκμεταλλευτούν οι επίορκοι για να κλέψουν το κράτος. Και εδώ έχουμε αδυναμία αφού τόσα χρόνια η Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου ασχολείται μόνο με συγχρηματοδοτούμενα έργα και πολύ λίγα έκανε για να εκπληρώσει τη βασική αποστολή της.

Είναι ξεκάθαρο ότι η δεύτερη και τρίτη γραμμή άμυνας πάσχουν από παθογένειες. Θα πρέπει άμεσα να ληφθούν διορθωτικά μέτρα.

Όπως θα πρέπει να δοθεί στο ψηλότερο δυνατό επίπεδο το μήνυμα πως οι συστάσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας θα τυγχάνουν σεβασμού και όχι απαξίωσης και υπόσκαψης.

Κύριε Πρόεδρε,
Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι,

Θα πρέπει από αυτό το βήμα, την ολομέλεια του Κοινοβουλίου να σταλεί στον Πρόεδρο και την κυβέρνηση του το μήνυμα πως οι συστάσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας επιβάλλεται να τυγχάνουν σεβασμού. Δεν μπορούν να απαξιώνονται, ούτε να υποσκάπτονται, ούτε να αγνοούνται.

Ο Πρόεδρος και οι υπουργοί του θα πρέπει να συμμορφώνονται με τις εκθέσεις του Γενικού Ελεγκτή και όχι να μένουν στις φραστικές διακηρύξεις. Αυτού του είδους η αλαζονική συμπεριφορά με την οποία απαξιώνουν μηχανισμούς ελέγχου, το μόνο που πετυχαίνει είναι την απαξίωση των πολιτών για την πολιτική και τους θεσμούς.

Η ομερτά της διαφθοράς πρέπει επιτέλους να σπάσει. Για την πάταξη της διαφθοράς απαιτείται θεσμική θωράκιση. Χρειάζονται μελετημένες κινήσεις, σθένος και ηθικό ανάστημα που η κυβέρνηση αυτή δεν διαθέτει για να την αντιμετωπίσει. Η δέσμευσή μας απέναντι στο κοινοβούλιο και τον κυπριακό λαό δεν μπορεί να είναι άλλη από το να μην λογαριάσουμε το πολιτικό κόστος σε αυτή την προσπάθεια.

Ευχαριστώ.